

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
14 päivänä joulukuuta 1995 *

Yhdistetyissä asioissa C-163/94, C-165/94 ja C-250/94,

jotka Juzgado Central de lo Penal de la Audiencia Nacional (Espanja) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäviksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevissa rikosasioissa, joissa vastaajina ovat

Lucas Emilio Sanz de Lera,

Raimundo Díaz Jiménez ja

Figen Kapanoglu

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen 73 b artiklan, 73 c artiklan 1 kohdan ja 73 d artiklan 1 kohdan b alakohdan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat C. N. Kakouris ja G. Hirsch sekä tuomarit G. F. Mancini, F. A. Schockweiler, P. J. G. Kapteyn (esittelevä tuomari), C. Gulmann, J. L. Murray, P. Jann, H. Ragnemalm ja L. Sevón,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

julkisasiamies: G. Tesauro,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Ministerio Fiscal (C-250/94), edustajanaan Florentino Orti Ponte, Fiscal de la Audiencia Nacional,
- Espanjan hallitus, asiamiehinään yhteisön oikeutta ja toimitelimiä koskevan kansallisen koordinoinnin pääjohtaja Alberto José Navarro González ja ulkoasiainministeriön yhteisön riita-asioita hoitavan osaston valtionasiamies Miguel Bravo-Ferrer Delgado,
- Belgian hallitus (C-163/94 ja C-165/94), asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston hallintojohtaja Jan Devadder,
- Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisjohtaja Edwige Belliard, saman osaston apulaisosastopäällikkö Catherine de Salins, sekä saman osaston ulkoasiainsihteri Philippe Martinet,
- Portugalin hallitus (C-163/94 ja C-165/94), asiamiehinään ulkoasiainministeriön Euroopan yhteisöä koskevia asioita hoitavan yleisen osaston oikeudellisen yksikön johtaja Luis Fernandes ja Portugalin pankin oikeudellisen yksikön neuvonantaja Jorge Santos,
- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet Blanca Rodríguez Galindo ja Hélène Michard,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Espanjan hallituksen, asiamiehenään Miguel Bravo-Ferrer Delgado, ja komission, asiamiehenään Blanca Rodríguez Galindo, esittämät suulliset huomautukset 11.7.1995 pidetyssä käsittelyssä,

kuultuaan julkisasiamiehen 19.9.1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Audiencia Nacional on esittänyt EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti 24.5.1994, 26.5.1994 ja 1.7.1994 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 16.6.1994, 17.6.1994 ja 13.9.1994, ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka koskevat EY:n perustamissopimuksen 73 b artiklan, 73 c artiklan 1 kohdan ja 73 d artiklan 1 kohdan b alakohdan tulkintaa.
- 2 Nämä kysymykset esitettiin kolmen rikosasian yhteydessä. Asiassa C-163/94 Espanjassa asuva Espanjan kansalainen Sanz de Lera pysäytettiin Ranskassa 27.10.1993, kun hän oli matkalla autolla Geneveen (Sveitsiin). Vaikka Sanz de Lera ilmoitti, ettei hänellä ollut mitään tullattavaa, Ranskan viranomaiset tutkivat hänen autonsa ja löysivät sieltä seteleitä yhteensä 19 600 000 Espanjan pesetan (ESP) arvosta.
- 3 Asiassa C-165/94, Isossa-Britanniassa asuva Espanjan kansalainen Díaz Jiménez oli 28.10.1993 Madrid-Barajasin lentokentällä, jossa hänen oli tarkoitus nousta Zürichiin (Sveitsi) Lontoon kautta menevään koneeseen. Kansainvälisten lentojen

terminaalissa tehdyssä turvatarkastuksessa hänen käsimatkatavaroistaan löydettiin seteleitä 30 250 000 ESP:n arvosta.

- 4 Asiassa C-250/94 poliisit pidättivät Espanjassa asuvan Turkin kansalaisen Kapanoglun 10.5.1993 Madrid-Barajasin lentokentällä hänen ollessaan nousemassa Istanbuliin (Turkki) menevään koneeseen, koska hänen hallussaan oli seteleitä 11 998 000 ESP:n arvosta.
- 5 Koska näiden rahamäärien maastavientiin ei ollut pyydetty lupaa Espanjan viranomaisilta, espanjalaisessa tuomioistuimessa käynnistettiin rikosoikeudenkäynti edellä mainittuja kolmea henkilöä vastaan.
- 6 Taloudellisista liiketoimista ulkomaiden kanssa 20.12.1991 annetun kuninkaallisen asetuksen nro 1816 4 pykälän 1 momentin nojalla pesetojen tai ulkomaan valuutan maastavienti kolikkoina, seteleinä ja sekkeinä vienti samoin kuin kullan vieminen kolikkoina tai harkkoina edellyttää etukäteen tehtävää ilmoitusta, kun vietävä määrä ylittää 1 000 000 pesetaa henkilöä ja matkaa kohti, sekä etukäteen annettavaa hallinnollista lupaa, kun vietävä määrä ylittää 5 000 000 pesetaa henkilöä tai matkaa kohti.
- 7 Tätä asetusta muutettiin 15.1.1993 annetulla kuninkaallisella asetuksella nro 42, mutta ennakkoratkaisua pyytäneen kansallisen tuomioistuimen mukaan siihen tehtiin vain teknisiä parannuksia.
- 8 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että ensin on tarkasteltava kuninkaallisen asetuksen nro 1816 4 pykälän 1 momentin pätevyyttä suhteessa yhteisön oikeuteen, ja vasta sen jälkeen voidaan tarkastella, onko kyseessä rikos, jota

tarkoitetaan valuutanvaihdon oikeudellisesta valvonnasta 10.12.1979 annetussa laissa nro 40, sellaisena kuin se on muutettuna 16.8.1983 annetulla valtuuslailla.

- 9 Lisäksi kansallinen tuomioistuin korostaa, että tässä tapauksessa, toisin kuin jäsenvaltioiden välistä pääoman vientiä koskevissa asioissa C-358/93 ja C-416/93, Bordessa ym., (tuomio 23.1.1995, Kok. 1995, s. I-361), on kyse jäsenvaltion ja kolmannen maan välisistä pääomanliikkeistä. Kansallinen tuomioistuin vetoaa kuitenkin siihen, että 1.1.1994 tuli voimaan perustamissopimuksen 73 b artikla, jossa tarkoitetaan myös jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisiä pääomanliikkeitä.
- 10 Tämän osalta on muistutettava, että edellä mainitussa asiassa Bordessa ym. yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että vaatimus, jonka mukaan kolikoiden, setelien tai sekki-
kien maastavienti edellyttää etukäteen hankittavaa lupaa, on ristiriidassa perustamissopimuksen 67 artiklan täytäntöönpanosta 24 päivänä kesäkuuta 1988 annetun direktiivin 88/361/ETY (EYVL L 178, s. 5) 1 ja 4 artiklan kanssa, mutta sitä vastoin se, että tällainen toimi edellyttää etukäteen tehtävää ilmoitusta, ei ole ristiriidassa kyseisten artiklojen kanssa.
- 11 Tässä tilanteessa kansallinen tuomioistuin päätti lykätä asian ratkaisua ja esitti näissä kolmessa asiassa seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 73 b artiklan 1 ja 2 kohdan, 73 c artiklan 1 kohdan ja 73 d artiklan 1 kohdan b alakohdan kanssa yhteensoveltuva sellainen jäsenvaltion lainsäädäntö, jonka mukaan kolikoiden, setelien tai sekki-
kien maastavienti edellyttää etukäteen tehtyä ilmoitusta, kun vietävä määrä ylittää 1 000 000 pesetaa, sekä etukäteen hankittua lupaa, kun vietävä määrä ylittää 5 000 000 pesetaa, ja jonka mukaan näiden vaatimusten rikkomisesta aiheutuu rikosoikeudellisia seuraamuksia, jotka voivat johtaa jopa vapauden menetykseen?

- 2) Jos vastaus ensimmäiseen kysymykseen on kielteinen, voidaanko perustamis-sopimuksen 73 b artiklan määräyksiin vedota kansallisissa tuomioistuimissa Espanjan valtiota vastaan, vai voivatko kansalliset tuomioistuimet soveltaa niitä viran puolesta ja olla soveltamatta sellaisia kansallisia säännöksiä, jotka ovat näiden määräysten vastaisia?”
- 12 Asiat C-163/94 ja C-165/94 yhdistettiin yhteisöjen tuomioistuimen presidentin tuomioistuimen työjärjestyksen 43 artiklan mukaisesti antamalla määräyksellä kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion julistamista varten. Yhdistetyt asiat C-163/94 ja C-165/94 sekä asia C-250/94 yhdistettiin yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 6.6.1995 antamalla määräyksellä suullista käsittelyä sekä tuomion julistamista varten.
- 13 Koska näiden kolmen asian tosiseikat tapahtuivat ennen 1.11.1993, jolloin Euroopan unionista tehty sopimus tuli voimaan, ja ennen 1.1.1994, jolloin määräykset, joita kansallinen tuomioistuin on pyytänyt tulkitsemaan, tulivat voimaan, Ranskan hallitus on esittänyt epäilynsä siitä, voidaanko näitä määräyksiä soveltaa näissä kolmessa tapauksessa. Ranskan hallitus katsoo, että tähän tapaukseen liittyvät ainoastaan direktiivin 88/361/ETY säännökset.
- 14 Ennakkoratkaisupyyntöä koskevasta päätöksestä käy ilmi, että kansallinen tuomioistuin on katsonut tarpeelliseksi pyytää yhteisöjen tuomioistuinta tulkitsemaan perustamissopimuksen 73 b—73 d artiklaa sen vuoksi, että kansallisessa lainsäädännössä yleisesti noudatetun myöhemmin annetun lievemmän rikoslain taannehtivuuden periaatteen perusteella ei voida soveltaa sellaisia kansallisia säännöksiä, joiden soveltamisalaan tehtyt rikkomukset kuuluvat, jos katsotaan, että nämä kansalliset säännökset ovat ristiriidassa 73 b—73 d artiklan kanssa.
- 15 Tämän vuoksi esitettyihin kysymyksiin on vastattava, siltä osin kuin kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida sekä sitä, onko sen tarpeen pyytää ennakkoratkaisua voidakseen ratkaista asian, että sitä, liittyvätkö sen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämät kysymykset tähän asiaan.

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

- 16 Tässä kysymyksessä kansallinen tuomioistuin kysyy pääasiallisesti sitä, onko perustamissopimuksen 73 b artiklan 1 ja 2 kohdan, 73 c artiklan 1 kohdan ja 73 d artiklan 1 kohdan b alakohdan kanssa yhteensoeveltuva sellainen lainsäädäntö, jonka mukaan kolikoiden, setelien tai sekkien maastavienti edellyttää etukäteen tehtyä ilmoitusta tai etukäteen hankittua lupaa ja jonka mukaan näiden vaatimusten rikkomisesta aiheutuu rikosoikeudellisia seuraamuksia.
- 17 Perustamissopimuksen 73 b artiklan 2 kohdan osalta on ensinnäkin syytä panna merkillä, kuten ennakkoratkaisupyyntöistä käy ilmi, että kyseisten seteleiden maastaviennissä ei ole kyse tavarakauppaan liittyvistä maksusuorituksista tai palvelujen tarjoamisesta. Tämän vuoksi näitä siirtoja ei voida pitää 73 b artiklan 2 kohdassa tarkoitettuina maksuina.
- 18 Tämän vuoksi tässä kyseessä olevaa lainsäädäntöä on tarkasteltava ainoastaan suhteessa perustamissopimuksen 73 b artiklan 1 kohtaan, 73 d artiklan 1 kohdan b ala-kohtaan ja 73 c artiklan 1 kohtaan.

73 b artiklan 1 kohta ja 73 d artiklan 1 kohdan b alakohhta

- 19 Ensiksikin on todettava, että perustamissopimuksen 73 b artiklan 1 kohdalla toteutettiin jäsenvaltioiden välisten sekä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisten pääomanliikkeiden vapauttaminen. Kyseisessä kohdassa määrätään tämän osalta, että perustamissopimuksen 4 luvun ”Pääomat ja maksut” mukaisesti kaikki jäsenvaltioiden väliset ja jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden väliset pääomanliikkeiden rajoitukset ovat kiellettyjä.

- 20 Toiseksi on täsmennettävä, että perustamissopimuksen 73 d artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti 73 b artiklan 1 kohta ei vaikuta jäsenvaltioiden oikeuteen ”toteuttaa kaikki toimenpiteet, jotka ovat välttämättömiä, jotta estetään verotusta ja rahoituslaitosten toiminnan vakauden valvontaa koskevien jäsenvaltioiden lakien ja asetusten rikkominen, taikka säätää pääomanliikkeitä koskevista ilmoitusmenettelyistä hallinnollisten tietojen tai tilastotietojen saamiseksi taikka toteuttaa toimenpiteitä, jotka ovat perusteltuja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta.”
- 21 Perustamissopimuksen 73 d artiklan 3 kohdan mukaan nämä toimenpiteet ja menettelyt ”eivät saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään taikka 73 b artiklassa tarkoitetun pääomien ja maksujen vapaan liikkuvuuden peiteltyä rajoittamista”.
- 22 Edellä mainitussa asiassa Bordessa ym. annetun tuomion 21 ja 22 kohdasta käy ilmi, että perustamissopimuksen 73 d artiklassa tarkoitetaan myös sellaisia toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen tiettyjen rikkomisten ehkäisemiseksi ja joiden toteuttamiseen direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa annetaan oikeus; tällaisia toimenpiteitä ovat erityisesti tehokkaaseen verovalvontaan liittyvät toimenpiteet sekä laittomien toimien, kuten rahanpesun, huumausaineiden kaupan ja terrorismin, ehkäisemiseen liittyvät toimenpiteet.
- 23 Näin ollen on tarkasteltava, onko kolikoiden, setelien tai sekkien maastavientiä koskevan luvan tai etukäteen tehdyn ilmoituksen vaatimusta pidettävä mainittujen tavoitteiden turvaamisen edellyttämänä toimenpiteenä, ja voidaanko nämä tavoitteet saavuttaa joillakin muilla, pääomanliikkeitä vähemmän rajoittavilla keinoilla.
- 24 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut edellä mainitussa asiassa Bordessa ym. antamansa tuomion 24 kohdassa, tällaisella luvalla on lykkäävä vaikutus valuutan vientiin ja se edellyttää jokaisessa yksittäistapauksessa hallinnollista hyväksyntää, jonka voi saada vain erityisellä hakemuksella.

- 25 Tällainen vaatimus asettaa pääomien vapaan liikkuvuuden hyväksikäyttämisen hallinnollisen harkintavallan alaiseksi ja saattaa tämän vuoksi tehdä tämän vapauden vain näennäiseksi (ks. em. asiassa Bordessa ym. annetun tuomion 25 kohta ja asiat 286/82 ja 26/83, Luisi ja Carbone, tuomio 31.1.1984, Kok. 1984, s. 377, 34 kohta).
- 26 Tästä vaatimuksesta aiheutuva pääomanliikkeiden vapaan liikkuvuuden rajoittaminen voitaisiin estää haittaamatta niiden tavoitteiden tehokasta toteutumista, joihin tällä sääntelyllä pyritään.
- 27 Kuten komissio on perustellusti korostanut, riittää, että luodaan tarkoituksenmukainen ilmoitukseen perustuva järjestelmä, jossa otetaan huomioon suunnitellun toimen luonne ja ilmoituksen tekijän henkilöllisyys ja jossa toimivaltaiset viranomaiset velvoitetaan tutkimaan ilmoitus nopeasti siten, että nämä voivat tarvittaessa mahdollisimman pian tehdä ne tarpeelliset tutkimukset sen selvittämiseksi, onko kyse laittomista pääomansiirroista, ja että nämä voivat määrätä tarvittavia seuraamuksia kansallisen lainsäädännön rikkomisesta.
- 28 Etukäteen tehtävä ilmoitus ei sitä vastoin lykkää kyseisen toimen toteuttamista, toisin kuin etukäteen hankittava lupa, ja se antaa kansallisille viranomaisille mahdollisuuden valvoa tehokkaasti yleisen järjestyksen turvaamiseksi sitä, että lakeja ja asetuksia ei rikota.
- 29 Espanjan hallituksen väitteistä, joiden mukaan ainoastaan tällaisen lupajärjestelmän avulla voidaan tunnistaa mahdolliset rikokset ja määrätä rikosoikeudellisia seuraamuksia, on todettava, että tällaisilla näkemyksillä ei voida perustella yhteisön oikeuden vastaisten toimenpiteiden toteuttamista.

- 30 Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että sellainen kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan kolikoiden, setelien tai sekkien maastavienti edellyttää etukäteen hankittavaa lupaa, on ristiriidassa perustamissopimuksen 73 b artiklan 1 kohdan ja 73 d artiklan 1 kohdan b alakohdan kanssa, mutta sitä vastoin se, että tällainen toimi edellyttää etukäteen tehtävää ilmoitusta, ei ole ristiriidassa näiden määräysten kanssa.

EY:n perustamissopimuksen 73 c artiklan 1 kohta

- 31 Tämän jälkeen on tarkasteltava, kuuluuko kyseinen kansallinen lainsäädäntö perustamissopimuksen 73 c artiklan 1 kohdan soveltamisalaan; tämän artiklan mukaan ”mitä 73 b artiklassa määrätään, ei estä soveltamasta kolmansiin maihin sellaisia rajoituksia, jotka ovat kansallisen lainsäädännön tai yhteisön oikeuden mukaan voimassa 31 päivänä joulukuuta 1993 ja jotka koskevat pääomanliikkeitä kolmansiin maihin tai kolmansista maista, jos näihin liittyy suoria sijoituksia, kiinteistöisijoitukset mukaan luettuina, sijoittautumista, rahoituspalvelujen tarjoamista tai arvopaperien hyväksymistä pääomamarkkinoille”.
- 32 Tämän osalta on pantava merkille ensiksikin, että tällaista lainsäädäntöä sovelletaan kolikoiden, setelien ja sekkien maastavientiin.
- 33 Maksuvälineiden maastavientiä ei sinänsä voida pitää pääomanliikkeinä, joissa olisi kyse suorista sijoituksista, kiinteistöisijoitukset mukaan luettuina, sijoittautumisesta, rahoituspalvelujen tarjoamisesta tai arvopaperien hyväksymisestä pääomamarkkinoille.
- 34 Tämän näkemyksen vahvistaa myös direktiivin 88/361/ETY liitteeseen I sisältyvä pääomanliikkeiden nimikkeistö, jossa maksuvälineet luokitellaan luokkaan ”Rahoitusvaateiden fyysinen maahantuonti ja maastavienti” (XII luokka), kun taas

perustamissopimuksen 73 c artiklan 1 kohdassa luetellut toimet kuuluvat tämän nimikkeistön toisiin luokkiin.

- 35 Lisäksi tässä asiassa kyseessä olevaa lainsäädäntöä sovelletaan yleisesti kaikkeen kolikoiden, setelien tai sekkien maastavientiin, mukaan lukien sellainen vienti, jossa ei ole kyse suorista sijoituksista, kiinteistösijoitukset mukaan luettuina, sijoittautumisesta, rahoituspalvelujen tarjoamisesta tai arvopaperien hyväksymisestä pääoma-markkinoille kolmansissa maissa.
- 36 Tämän vuoksi tässä asiassa kyseessä oleva lainsäädäntö ei kuulu perustamissopimuksen 73 c artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.
- 37 Vaikka perustamissopimuksen 73 c artiklassa mahdollistetaan siinä mainituin edellytyksin ja huolimatta 73 b artiklan 1 kohdassa mainitusta kiellosta tietyt pääomanliikkeiden rajoitukset jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä, jäsenvaltioilla on kuitenkin oikeus selvittää näiden toimien tai siirtojen todellinen luonne sen varmistamiseksi, ettei näitä siirtoja käytetä sellaisiin pääomanliikkeisiin, joita 73 c artiklan mahdollistamat rajoitukset nimenomaisesti tarkoittavat (ks. tämän osalta em. tuomio asiassa Luisi ja Carbone, 31 ja 33 kohta).
- 38 Tämän osalta on todettava, että etukäteen tehtävä ilmoitus, jolla saadaan tarpeellisia tietoja suunnitellusta toimesta ja jonka avulla voidaan selvittää ilmoituksen tekijän henkilöllisyys, mahdollistaa sen, että jäsenvaltiot voivat selvittää kolmansiin maihin vietävien maksuvälineiden todellisen käyttötarkoituksen vapaita pääomanliikkeitä

estämättä, sekä varmistaa, että mahdollisia pääomanliikkeiden rajoituksia, joita jäsenvaltiot voivat toteuttaa perustamissopimuksen 73 c artiklan mukaisesti, noudatetaan.

- 39 Tämän vuoksi ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että sellainen kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan kolikoiden, setelien tai sekkien maastavienti edellyttää etukäteen hankittavaa lupaa, on ristiriidassa perustamissopimuksen 73 b artiklan 1 kohdan ja 73 d artiklan 1 kohdan b alakohdan kanssa, mutta sitä vastoin se, että tällainen toimi edellyttää etukäteen tehtävää ilmoitusta, ei ole ristiriidassa näiden määräysten kanssa. Tällainen sääntely ei kuulu perustamissopimuksen 73 c artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.

Toinen kysymys

- 40 Tässä kysymyksessä kansallinen tuomioistuin haluaa tietää, voidaanko perustamissopimuksen 73 b artiklan 1 kohdan määräyksiin vedota kansallisessa tuomioistuimessa, ja onko näiden määräysten vastaisia kansallisia sääntöjä oltava soveltamatta.
- 41 Yhteenvetona on todettava, että perustamissopimuksen 73 b artiklan 1 kohdassa ilmaistaan selvä ja ehdoton kielto, joka ei edellytä minkäänlaisia täytäntöönpanotoimenpiteitä.
- 42 Tämän vuoksi on korostettava, että 73 b artiklassa käytetyllä ilmaisulla ”tämän luvun määräysten mukaisesti” viitataan koko lukuun, jonka osa tämä artikla on. Näin ollen tätä määräystä on tulkittava osana tätä kokonaisuutta.

- 43 Tämän osalta on todettava, että perustamissopimuksen 73 d artiklan 1 kohdan mukaisen poikkeamismahdollisuuden soveltaminen edellyttää oikeudellista valvontaa, jotta jäsenvaltion mahdollisuus turvautua tähän ei estäisi sitä, että perustamissopimuksen 73 b artiklan 1 kohdan määräyksissä, joissa vahvistetaan jäsenvaltioiden välinen ja jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välinen vapaan liikkuvuuden periaate, annetaan yksityisille oikeuksia, joihin ne voivat vedota tuomioistuimessa ja joita kansallisten tuomioistuinten on suojattava.
- 44 On todettava, että perustamissopimuksen 73 c artiklan 1 kohdassa tarkoitettu poikkeus, joka koskee 31.12.1993 olemassa olevien rajoitusten soveltamista kolmansiin maihin kansallisen oikeuden tai yhteisön oikeuden nojalla siinä mainittujen sellaisten pääomanliikkeiden osalta, jotka joko suuntautuvat kolmansiin maihin tai jotka ovat lähtöisin tällaisista maista, on muotoiltu niin, että siinä ei jätetä jäsenvaltioille tai yhteisön lainsäätäjälle minkäänlaista harkintavaltaa sen osalta, milloin rajoitukset voivat olla olemassa tai mitä pääomanliikkeiden luokkia rajoitukset koskevat.
- 45 On lisättävä, että neuvostolle perustamissopimuksen 73 c artiklan 2 kohdassa annettu toimivalta toteuttaa toimenpiteitä koskee ainoastaan sellaisia pääomanliikkeiden luokkia, jotka suuntautuvat siinä mainittuihin kolmansiin maihin tai jotka ovat lähtöisin näistä maista.
- 46 Näiden toimenpiteiden toteuttaminen ei ole välttämätön edellytys perustamissopimuksen 73 b artiklan 1 kohdassa ilmaistun kiellon toteuttamiselle, vaikka tämä koskee muita kuin perustamissopimuksen 73 c artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvia rajoituksia.

47 Tämä poikkeus ei estä sitä, että perustamissopimuksen 73 b artiklan 1 kohdassa annetaan yksityisille oikeuksia, joihin nämä voivat vedota tuomioistuimessa.

48 Tämän vuoksi toiseen kysymykseen on vastattava, että perustamissopimuksen 73 b artiklan 1 kohdan määräyksiin yhdessä perustamissopimuksen 73 c artiklan ja 73 d artiklan 1 kohdan b alakohdan kanssa voidaan vedota kansallisessa tuomioistuimessa ja että näiden määräysten vastaisia kansallisia säännöksiä ei saa soveltaa.

Oikeudenkäyntikulut

49 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Espanjan, Belgian, Ranskan ja Portugalin hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Juzgado Central de lo Penal de la Audiencia Nacionalin 24.5.1994, 26.5.1994 ja 1.7.1994 esittämät kysymykset seuraavasti:

1) Sellainen kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan kolikoiden, setelien tai sekkien maastavienti edellyttää etukäteen hankittavaa lupaa, on ristiriidassa

perustamissopimuksen 73 b artiklan 1 kohdan ja 73 d artiklan 1 kohdan b alakohdan kanssa, mutta sitä vastoin se, että tällainen toimi edellyttää etukäteen tehtävää ilmoitusta, ei ole ristiriidassa näiden määräysten kanssa. Tällainen sääntely ei kuulu perustamissopimuksen 73 c artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.

- 2) Perustamissopimuksen 73 b artiklan 1 kohdan määräyksiin yhdessä perustamissopimuksen 73 c artiklan ja 73 d artiklan 1 kohdan b alakohdan kanssa voidaan vedota kansallisessa tuomioistuimessa, eikä näiden määräysten vastaisia kansallisia säännöksiä saa soveltaa.

Rodríguez Iglesias

Kakouris

Hirsch

Mancini

Schockweiler

Kapteyn

Gulmann

Murray

Jann

Ragnemalm

Sevón

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä joulukuuta 1995.

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias

kirjaaja

presidentti